

**แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์**
**Guidelines for Developing the Research Ability of Undergraduate Students
in the Bachelor of Education Program, Faculty of Education,
Uttaradit Rajabhat University**

สุรเชษฐ์ บุญยรักษ์^{1*}

(Surachet Boonyarug^{1*})

^{1*}สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

^{1*} Mathematics Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University

อีเมลผู้แต่งหลัก : edboonyarug7@gmail.com เบอร์โทร : 08 6934 6049

วันที่รับบทความ 25 ตุลาคม 2568

Received: Oct. 25, 2025

วันที่รับแก้ไขบทความ 10 มิถุนายน 2569

Revised: Jun. 10, 2026

วันที่ตอบรับบทความ 15 มิถุนายน 2569

Accepted: Jun. 15, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา 2) เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาหลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ วิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 211 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แนวทางการพัฒนาความสามารถ ด้านการวิจัยของนักศึกษา ระยะที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมทดลองใช้แนวทาง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 23 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทดลองใช้แนวทางฯ แบบทดสอบความสามารถด้านการวิจัยก่อนและหลังการใช้แนวทางฯ แบบประเมินความพึงพอใจต่อแนวทางฯ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความต้องการจำเป็น (PNI) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติและการทดสอบแบบทีกรณีก่อนและหลังการทดลอง 2 กลุ่มสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล มีค่าความต้องการจำเป็น สูงที่สุด 2) ผลการประเมินคุณภาพของแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย พบว่า ความสามารถด้านการวิจัยหลังเข้าร่วมการทดลองใช้แนวทางฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลองใช้แนวทางฯ อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ทดลองใช้แนวทางมีความพึงพอใจต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินคุณภาพของแนวทางฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย; สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น; แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย

Abstract

The objectives of this study were 1) to investigate the current problems and the needs for developing the research ability of undergraduate students enrolled in the Bachelor of Education program, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University, 2) to develop guidelines for enhancing the research ability and 3) to examine the results of implementing these guidelines for developing the research ability. The methodology in this research was conducted in three phases. Phase 1 involved the sample group comprising 211 third-year undergraduate students in the Faculty of Education at Uttaradit Rajabhat University in the academic year 2024. The samples were selected through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire designed to assess the current problems and needs for developing the research ability. Phase 2 involved the sample group comprising seven experts. The research instrument was the guidelines for developing the research ability of undergraduate students in the Bachelor of Education program, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University. Phase 3 involved the sample group for the trial implementation of the guidelines comprising twenty-three third-year undergraduate students in the Faculty of Education at Uttaradit Rajabhat University in the academic year 2024, selected through cluster random sampling. The research instruments included 1) a questionnaire on participants' opinions regarding the guidelines, 2) a pre-test and post-test of research ability, and 3) a satisfaction assessment form for the guidelines. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, the Priority Needs Index (PNI), enter multiple regression analysis and paired-sample t-test. The results of the study can be summarized as follows:

1. Regarding the needs for developing the research ability of undergraduate students in the Bachelor of Education program, data analysis and interpretation exhibited the highest priority need.
2. The overall evaluation of quality of the guidelines for developing the research ability was found to be at a high level.
- and 3. The results of implementing guidelines for developing the research ability revealed that undergraduate students' research ability after participating in the trial was significantly higher than before the trial, with statistical significance at 0.05 level. Participants

expressed high overall satisfaction with the workshop. The overall evaluation of quality of the guidelines for developing the research ability was found to be at a high level.

Keywords: Developing the Research Ability; The Current Problems and the Needs; Guidelines for Developing the Research Ability

บทนำ

ปัจจุบันการวิจัยมีบทบาทที่สำคัญยิ่งของกระบวนการทางการศึกษา ที่มุ่งสร้างองค์ความรู้ พัฒนาคนและสังคมอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาที่ กล่าวว่า การวิจัยเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ความจริงมีจุดมุ่งหมายชัดเจน เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยวิธีที่มีระบบระเบียบเชื่อถือได้ (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552) สอดคล้องกับ สุวิมล ร่องวานิช (2562); ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2555) และประสาธน์ เถืองเฉลิม (2556) ได้ให้ทัศนะว่า การวิจัยเป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มีระบบแบบแผนแสวงหาความรู้ ข้อเท็จจริง ความรู้ ข้อมูลใหม่ๆที่มีคุณภาพน่าเชื่อถือนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาในด้านต่าง ๆ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2562) เป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการวิจัย การวิจัยเป็นกระบวนการที่ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ ในมาตรา 24 (5) ระบุว่า การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถใช้วิจัยเพื่อศึกษาเรื่องที่สนใจหรือต้องการแสวงหาความรู้ใหม่ รวมถึงต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและในมาตราที่ 30 ระบุให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูสามารถทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ดังนั้น การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ จึงมีความสำคัญยิ่งในการผลิตและพัฒนาครู

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มุ่งผลิตบัณฑิตและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูด้านการศึกษ การวิจัยและพัฒนาการศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการวิจัย โดยกำหนดการวิจัยนวัตกรรมทางการศึกษาเป็น 1 ใน 17 สมรรถนะหลักของโมเดลการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏและกำหนดวิชาการศึกษาวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เป็นหมวดวิชาชีพครู กลุ่มวิชาชีพเฉพาะด้านสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ชั้นปีที่ 3 (คณะครุศาสตร์, 2567) นอกจากนี้นักศึกษาต้องส่งงานวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน หลังการออกฝึกปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเต็มรูป (ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2567) และจากผลการสัมมนาครูพี่เลี้ยงของศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ พบว่า นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัย จำนวนร้อยละ 60 จากการประเมินชิ้นงานของนักศึกษาจำนวน 420 เรื่อง พบว่าร้อยละ 50 ของงานวิจัยขาดความชัดเจนวัตถุประสงค์ วิธีวิจัย ขาดการเชื่อมโยงการเขียนประเด็นและกรอบการวิจัย รวมถึงการวิเคราะห์และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย และพัฒนาแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและผู้บริหารในการวางแผนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้ได้มาตรฐานของครูสภาต่อไป จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา
3. เพื่อศึกษาผลการใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา

รูปแบบการวิจัย (Research Design)

การวิจัยในครั้งนี้ได้ผ่านการขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ตามผลการพิจารณาในเอกสารใบรับรองเลขที่ HE-015-2568 โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดำเนินการ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 445 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 211 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยสุตรการประมาณค่าด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สาขาวิชาเอกเป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น

ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัยการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 3 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกในสาขาทางการศึกษาหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการวิจัย การวัดและประเมินผลการศึกษา การบริหารการศึกษาและเชี่ยวชาญทางการศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี หรือมีผลงานวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาการศึกษา

ระยะที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมทดลองใช้แนวทางฯ ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 23 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) มาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัย ผู้วิจัยได้พิจารณาแล้วว่าเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ตรงกับวัตถุประสงค์การวิจัยและมีลักษณะ เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา มีค่า ioc เท่ากับ 1.00 ซึ่งมากกว่า 0.67 ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาครอนบาค เท่ากับ 0.85 แสดงว่า มีความเชื่อมั่นสูง (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2552)

ระยะที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาคุณภาพของแนวทางมีค่า ioc เท่ากับ 0.67 - 1.00

ระยะที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทดลองใช้ต่อคุณภาพของแนวทางฯ 2. แบบทดสอบประเมินความสามารถด้านการวิจัยก่อนและหลังการใช้

แนวทางฯ แบบคู่ขนาน 3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ และ 4. แบบประเมินรายงานการวิจัยของกลุ่มทดลอง (งานวิจัยการพัฒนาการเรียนรู้จำนวน 23 งานวิจัย) โดยแบบประเมินแต่ละฉบับมี ioc เท่ากับ 0.67- 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ 3 ระยะ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

นำแบบสอบถามสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 211 คน และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ฯ

ระยะที่ 2 การพัฒนาแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ฯ

ศึกษาข้อมูลเอกสาร งานวิจัย บทความ แนวคิดที่เกี่ยวข้องและจากผลที่ได้จากการศึกษา ระยะที่ 1 กับวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ฯ มาวิเคราะห์ (ร่าง) แนวทางฯ และประเมินคุณภาพของแนวทางฯจำนวน 4 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางฯ จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ฯ

1. ผู้วิจัยขอความร่วมมือในการทดลองใช้แนวทางฯ โดยผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทดลองใช้แนวทางฯ เพื่อให้กลุ่มผู้ร่วมทดลองได้ศึกษา ทำความเข้าใจและนัดหมายสัมภาษณ์ หลังทดลองใช้เพื่อให้ส่งผลต่อการทดลองใช้แนวทางฯ และทดลองใช้ระหว่างวันที่ 6 - 8 พฤษภาคม 2568

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากการใช้แนวทางฯ โดยให้ตอบสอบถามคุณภาพของแนวทางการฯ ทำแบบทดสอบประเมินความสามารถด้านการวิจัย ก่อนและหลังการใช้แนวทางฯ แบบสอบถามความพึงพอใจต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ ฯ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย 3 ระยะดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

การวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาจากแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความต้องการจำเป็นด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และนำค่าความต้องการจำเป็นมาเรียงลำดับ (Sort) ตั้งแต่ความสำคัญมากไปหาความสำคัญน้อย (สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

การวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์คุณภาพของแนวทางฯ 4 ด้าน คือ ความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ฯ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 3 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์คุณภาพของแนวทางฯ 4 ด้าน คือ ความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

2. วิเคราะห์คะแนนความสามารถด้านการวิจัย ก่อนและหลังการใช้แนวทางฯ โดยใช้การทดสอบแบบที่ กรณีกกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มสัมพันธ์กัน (t-test Dependent)

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นจากความพึงพอใจต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ของผู้ทดลองใช้แนวทางฯ

4. สรุปงานวิจัยและประเมินชิ้นงานวิจัยงานวิจัยการพัฒนาการเรียนรู้จำนวน 23 เรื่อง โดยวิจัยในครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และใช้เกณฑ์แปลความหมายค่าเฉลี่ยของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยแนวทางฯที่มีค่าเฉลี่ย มากกว่าเท่ากับ 3.40 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน น้อยกว่าเท่ากับ 1.00 แสดงว่า แนวทางฯนั้นมีความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถ ด้านการวิจัยของนักศึกษา หลักสูตร ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลของสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยฯ

ความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา	สรุปผลความต้องการจำเป็นของนักศึกษาในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย
1. กำหนดโจทย์ปัญหาการวิจัย (PNI=0.1970)	เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา (0.2781) รองลงมา วิเคราะห์สภาพที่แท้จริงของปัญหา (0.2477) และหาวิธี การในการแก้ปัญหา (0.2462) ตามลำดับ
2. สืบค้นสารสนเทศและแหล่งความรู้ที่ช่วยในการวิจัย (PNI=0.2296)	วิเคราะห์/สังเคราะห์เนื้อหา (0.2630) บันทึกสรุปประเด็นเนื้อหา (0.2321) และออกแบบการบันทึกข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้า (0.2301) ตามลำดับ
3. ออกแบบการวิจัย (PNI=0.1606)	กำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (0.2741) กำหนดวิธีการวิเคราะห์ (0.2500) และกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัย (0.2331) ตามลำดับ
4. วิธีดำเนินการวิจัย (PNI=0.1851)	หาคุณภาพเครื่องมือ (0.2145) สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล (0.1976) และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล (0.1881) ตามลำดับ
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล (PNI=0.4725)	วิเคราะห์ข้อมูล(0.5199) สรุปและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล (0.4693) และตรวจสอบและจำแนกข้อมูลที่ได้มา(0.4259) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ผลของสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยฯ (ต่อ)

ความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา	สรุปผลความต้องการจำเป็นของนักศึกษาในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย
6. การเขียนรายงานการวิจัย (PNI=0.1970)	เขียนส่วนเนื้อหา บทที่ 1 - 5 (0.2752) นำเสนอด้วยตาราง แผนภูมิ แผนภาพ รูปภาพ (0.2440) และวิเคราะห์และระบุแนวทางการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และพัฒนาต่อยอดได้ (0.2425) ตามลำดับ
7. การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ (PNI=0.2000)	เขียนระบุแนวทางการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง (0.2000)

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลมีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด (0.4725) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูล มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด (0.5199) รองลงมา คือ สรุปและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล (0.4693) และตรวจสอบและจำแนกข้อมูลที่ได้มา (0.4259) ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านวิจัย

2.1 จากการศึกษาในระยะ 1 ทำให้ทราบสภาพปัญหา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาฯ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาฯ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาฯ

ตัวแปรที่ศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	R Square	F	Sig.
ความรู้และความเข้าใจในการทำวิจัย (K)	3.86	0.95	0.569	91.039	0.00*
ทักษะกระบวนการในการทำวิจัย (P)	3.82	0.91			
เจตคติต่อการทำวิจัย (A)	3.90	0.91			
ความสามารถด้านการวิจัย (Y)	3.96	0.99			

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความรู้และความเข้าใจในการทำวิจัย ทักษะกระบวนการในการทำวิจัยและเจตคติต่อการทำวิจัย ส่งผลต่อความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และส่งผลต่อความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ร้อยละ 56.90

2.2 จากผลที่ได้ในระยะที่ 1 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาฯ สูงที่สุด ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล และความรู้และความเข้าใจ เจตคติและทักษะกระบวนการในการทำวิจัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาฯ

ดังนั้นผู้วิจัย จึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา 3 ด้าน คือ ความรู้และความเข้าใจเจตคติและทักษะกระบวนการในการทำวิจัย โดยกำหนดแนวทาง การพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา ได้แก่ “แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์”

2.3 ผลการประเมินคุณภาพของแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยฯ ผลการประเมินคุณภาพของแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อคุณภาพ

คุณภาพของแนวทาง	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2		
	ค่าเฉลี่ย	Sd.	แปลผล	ค่าเฉลี่ย	Sd.	แปลผล
1) ด้านความเหมาะสม (Propriety)	4.25	0.23	มาก	4.38	0.24	มาก
2) ด้านความถูกต้อง (Accuracy)	4.09	0.12	มาก	4.43	0.18	มาก
3) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)	4.02	0.35	มาก	4.45	0.30	มาก
4) ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility)	4.17	0.19	มาก	4.55	0.21	มากที่สุด
รวม	4.13	0.21	มาก	4.45	0.23	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็น ครั้งที่ 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.13 ครั้งที่ 2 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.45 ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ มาปรับปรุงพัฒนาแนวทางฯ เพื่อนำไปทดลองใช้ต่อไป

ระยะที่ 3 ผลการใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา

3.1 ผลการประเมินคุณภาพแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นของผู้ทดลองใช้ต่อคุณภาพ

คุณภาพของแนวทางฯ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1) ด้านความเหมาะสม (Propriety)	4.49	0.17	มาก
2) ด้านความถูกต้อง (Accuracy)	4.48	0.20	มาก
3) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)	4.54	0.31	มากที่สุด
4) ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility)	4.48	0.25	มาก
รวม	4.50	0.26	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความคิดเห็นต่อคุณภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.50 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นด้านความเป็นไปได้ของแนวทางฯ ระดับมากที่สุด ความเหมาะสม ความถูกต้องและความเป็นประโยชน์ของแนวทางฯ อยู่ในระดับมาก

3.2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการวิจัยก่อนและหลัง แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความสามารถด้านการวิจัยก่อนและหลังใช้แนวทางฯ

การทดสอบ	$\bar{x}$	SD	$\bar{d}$	Df	T	P-Value
ก่อนเรียน (30)	9.00	2.75	10.65	22	26.27	0.00*
หลังเรียน (30)	19.65	2.48				

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 คะแนนความสามารถด้านการวิจัย ก่อนเรียนค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.00 และคะแนนความสามารถหลังเรียนค่าเฉลี่ย 19.65 และค่า $t=26.27$, $p=0.00$ แสดงว่าคะแนนความสามารถด้านการวิจัยหลังเข้าร่วมการทดลองสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการฯ ของผู้ทดลองใช้แนวทางฯ

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1) ด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรมโดยรวม	4.29	0.50	มาก
2) ด้านความรู้ความเข้าใจที่ได้รับในการเข้าร่วมโครงการ	4.42	0.51	มาก
3) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม	4.49	0.49	มาก
4) ด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้	4.39	0.52	มาก
5) ด้านบริหารจัดการ	4.29	0.62	มาก
รวม	4.38	0.44	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ความพึงพอใจต่อโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.38 พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมสูงที่สุด

สรุปผลการวิจัย จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความต้องการจำเป็นของนักศึกษาในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย รายด้าน พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลมีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า การวิเคราะห์ข้อมูล มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงที่สุด รองลงมา คือ สรุปและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล และตรวจสอบและจำแนกข้อมูลที่ได้มาตามลำดับ

2. ผลการประเมินคุณภาพของผู้ทรงคุณวุฒิต่อแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการใช้แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย พบว่า ความสามารถในการวิจัย หลังเข้าร่วมการทดลองใช้แนวทางฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลองใช้แนวทางฯ อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้ทดลองใช้แนวทางมีความพึงพอใจต่อโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินคุณภาพของแนวทางฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

แนวทางการพัฒนาความสามารถวิจัยของนักศึกษา มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เนื่องจากใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และมีวิธีการดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นของนักศึกษาในการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยรายด้าน พบว่าการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลมีความต้องการจำเป็นสูงสุด และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการวิเคราะห์ข้อมูล มีค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ การสรุปและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงว่านักศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยโดยเฉพาะในเรื่องของการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ การสรุปผลและการแปลผล สอดคล้องกับงานวิจัยของสุดสาย ศรีสักรา (2561) พบว่า สมรรถนะด้านการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เป็นสมรรถนะหนึ่งของการวิจัยเช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ พรศิริ กองนวล (2557) พบว่า ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสมรรถนะที่สำคัญต่อการวิจัย และจากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา พบว่า ความรู้และความเข้าใจ ทักษะกระบวนการและเจตคติต่อการทำวิจัย ส่งผลต่อความสามารถวิจัยของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยความรู้และความเข้าใจในการทำวิจัยมีอิทธิพลต่อความสามารถวิจัยของนักศึกษาสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2559) พบว่า ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับวิธีการวิจัยเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการทำวิจัยในระดับบุคคล และสอดคล้องกับผลการสัมมนาครูพี่เลี้ยงของศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ (2567) พบว่า นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยจำนวนร้อยละ 60 ดังนั้น จึงควรมีการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาในเรื่อง การวิเคราะห์และสรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของแนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินโครงการมาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (รัตน์ะ บัวสนธิ์, 2550) พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นต่อคุณภาพของแนวทางภาพรวมของครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า แนวทางเป็นประโยชน์มีวิธีการที่ชัดเจน เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล พร้อมทั้งตอบสนองความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องแนวทางมีความเหมาะสมตามผลที่ได้จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษา และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ วิธีการ ตัวชี้วัด เครื่องมือในการประเมินและวิธีการประเมิน แนวทางมีความถูกต้อง มีการกำหนดวิธีการได้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ และมีการวิเคราะห์พัฒนามาอย่างชัดเจนและแนวทางมีความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จในการนำแนวทางสู่การปฏิบัติ สามารถนำไปใช้ได้จริงสอดคล้องกับสภาพจริงเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สะดวกต่อการนำไปใช้และพัฒนาความรู้และความเข้าใจในการทำวิจัย ทักษะกระบวนการในการทำวิจัยและเจตคติของนักศึกษาซึ่งสอดคล้องกับ Eisner (1976)

กล่าวว่า การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิเน้นการวิเคราะห์ วิจัยอย่างลึกซึ้งประเด็นที่พิจารณา ความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิ

3. ผลการทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพของแนวทาง พบว่า ผู้ทดลองใช้มีความคิดเห็นต่อคุณภาพของแนวทางอยู่ในระดับมาก แนวทางมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ความเหมาะสม ถูกต้อง และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งใกล้เคียงกับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความคิดเห็นต่อคุณภาพของแนวทางอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยโดยนำแนวทางไปทดลองใช้ในบริบทที่เหมาะสม เพราะผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ตามแนวคิดของ Borg, Walter R. and Gall, Meredith D. (1983) โดยดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ ขั้นตอน มีการนำแนวทางที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้และพัฒนา เพื่อให้ได้แนวทางที่มีคุณภาพที่สุด วิธีการดำเนินการวิจัย มีขั้นตอนดำเนินการเป็น 3 ระยะ โดยในทุกขั้นตอนการดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของแนวคิด ทฤษฎี ในการหาคุณภาพ ได้นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิปรับปรุงพัฒนาให้มีคุณภาพ นำไปทดลองใช้และระหว่างการทดลองใช้มีการหาคุณภาพ และปรับปรุงก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง ส่งผลให้แนวทางมีคุณภาพระดับมากถึง มากที่สุด และผลการทดลองใช้พบว่า คะแนนความสามารถด้านการวิจัยหลังเข้าร่วมการทดลองใช้แนวทางฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยปณณวิชญ์ ใบกุหลาบ (2558) พบว่า ความสามารถของนักศึกษาด้านความรู้ ความเข้าใจการวิจัย หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐนิรัตน์ ปอศิริ (2565) พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองมีความเข้าใจและมั่นใจในการปฏิบัติด้วยตนเอง และตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยมากกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. แนวทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย มีคุณภาพด้านความเป็นไปได้ ระดับมากที่สุด ความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง เมื่อนำแนวทางฯ ไปใช้ควรศึกษารายละเอียด วิธีการใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแนวทางฯ โดยมีการวางแผนร่วมกันมีการติดตาม และประเมินผลอย่างเป็นระบบ

2. ความรู้และความเข้าใจ ทักษะกระบวนการและเจตคติต่อการทำวิจัย ส่งผลต่อความสามารถวิจัยของนักศึกษา ดังนั้นการที่จะทำให้นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีการวิจัยทางการศึกษาเกิดทักษะในการดำเนินการวิจัย ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้สอนด้านการวิจัย ของคณะ ควรนำแนวทางฯ ไปใช้อย่างต่อเนื่อง โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันแก้ปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยในครั้งต่อไป

การทำวิจัยควรศึกษาในระดับอื่น ๆ เช่น ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอาชีวศึกษา และผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปศึกษาพัฒนาต่อยอดให้เป็นแนวทางฯ หรือการศึกษาอื่น ๆ เช่น รูปแบบการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการใช้นำทางการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัย และศึกษาแนวทาง

ในการพัฒนาบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมระบบ และกลไกการพัฒนาการวิจัยทางการศึกษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562, ม.ป.ป.). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 4). <http://www.moe.go.th/wp-content/uploads/2022/01/MOE-Authority.pdf>.
- เกียรติสุตา ศรีสุข. (2552). ระเบียบวิธีวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). ครองช่างพิมพ์.
- คณะครุศาสตร์. (2567). หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ปรับปรุง พ.ศ. 2567). คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ณัฐนันตร์ ปอศิริ. (2565). การพัฒนาทักษะการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 17(2), 47-61.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2556). วิจัยการเรียนรู้การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปณณวิชญ์ ใบกุหลาบ. (2558). การศึกษาคะแนนพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 9(2), 29-50.
- พรศิริ กองนวล. (2557). การพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะด้านการวิจัยของครูผู้สอน [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต. ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. (2555). เพื่อความเป็นเลิศของครุศึกษาไทย. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2550). ทิศทางและอาณาบริเวณการประเมิน (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์. (2567). คู่มือปฏิบัติการสอน. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์. (2567). รายงานสัมมนาครูพี่เลี้ยงโรงเรียนร่วมพัฒนาวิชาชีพครูประจำปี 2567. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2559). กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือตอนล่าง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 10(2), 84-96.
- สุดสาย ศรีศักดิ์. (2561). สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการนิเทศเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการวิจัยของครูอาชีวศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 12(3), 145-160.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2551). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 11). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Borg, Walter R. and Gall, Meredith D. (1983). *Educational research*. 4thed. New York:
Longman, Inc.
- Eisner, E. W. (1976). Educational of connoisseurship and Criticism: Their forms and
functions in educational evaluation. *Journal of Aesthetic Education*, 10(3/4),
135-150.